

De numerorum usu.

Cum non solum poetas, sed etiam prosae orationis scriptores, qui aurea, quam dicimus, aetate floruerant, numerum singularem nominum populorum, animalium, plantarum pro plurali numero adhibuisse minime ignoremus, eandem consuetudinem etiam in Propertii elegiis nobis occurrere multis exemplis in lucem prolatis supervacaneum arbitror demonstrare. (cfr. Draeg. hist. S. I. p. 4) Sed liceat mihi hoc loco occasione data paucis disputare de v. V, 6, 72:

„Blanditiaeque fluant per mea colla rosae“.

Baehrensius Scaligerum secutus scripsit „blanditiae“, quae lectio ab elegantia Propertii, quem metonymia saepissime uti multis ostendit exemplis Hertzbergius (I. p. 149), nimis recedit. Singularem autem „rosae“ non offendere ex hisce apparet locis: I, 17, 22 „molliter et tenera poneret ossa rosa“; cfr. IV, 2, 36; 4, 22; V, 2, 40; „flos“ pro „flores“ IV, 9, 16; V, 3, 57; „vitem“ III, 12, 12; cfr. etiam Catull. 61, 93 „flos hyacinthinus“; 62, 40 „flos ignotus pecori“.

Videmus igitur ne L. Muellerum quidem habuisse, cur interpolationem poneret post „blanditiae“.

Multo frequentior quam singularis Propertio est usus numeri pluralis praecipue nominum, quae materialia dicere solemus. E permultis, quae repperi exemplis eligo ea, quae magis Propertio quam aliis illius aetatis poetis propria sunt velut: „trita venena“ III, 9, 14; 19, 11, ubi poetam non solum metri causa, sed ut diversa et mixta veneni genera exprimeret, pluralem numerum singulari praetulisse e participio „trita“ concludere licet. — „pabula“ V, 8, 7: „terrae“ I, 22, 10 (pro „agri“); „terris“ IV, 21, 22, ubi de Isthmo solo agitur. — Praeter „sub terris“ (= apud inferos) III, 11, 5, quem versum Draegerus (I. p. 5) attulit, legitur semel apud Propertium „in terris“ pro „apud homines“ II, 2, 3.

V, 7, 37 invenimus „salivas“, cuius idcirco mentionem facio, quod Draegerus (hist. S. I. p. 6) hoc substantivum solum apud Lucretium et Columellam in plurali numero positum esse falso adnotavit.

Porro legimus „ignes“ pro „solis calor“ IV, 20, 3; pro „amore“ I, 6, 7; 11, 7; IV, 16, 9; „taedae“ I, 8, 21; et „faces“ II, 7, 8; I, 13, 26 notione „amor“.

Non alienum esse puto de versu II, 7, 719:

„Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
Quam possem nuptae perdere amore faces“

explanatius agere. Quamquam enim codex Neapolitanus, quo in crisi Propertiana imprimis nitimur, exhibet „more“, quod Baehrensius recepit, tamen lectionem codd. DV. (Dauentr. et Ottoboniano-Vatic.) „amore“ plurimos editores iure comprobasse mihi persuasum habeo. Nam cum versibus antecedentibus clare perspectis dubium non sit, quin poeta dicere voluerit, se malle mori quam altera in matrimonium ducta puellam suam perdere“, ego non intellego, quomodo „more“ explicari possit.

Primum enim non de „more“, sed de „lege“ agi plane apparet, deinde vocabulum „nuptae“, quod, quin lectione „more“ retenta ex „faces“ dependeat, vix dubitari potest a poeta pro „amica“ scriptum esse neque ipsius Properti neque aliorum poetarum exemplo probatur. Unde sequi opinor scripturam „more“ fulciri non posse, sed alteram „amore“ praefendam esse, cum praesertim aptissima atque facillima sit intellectui. Dependente enim genetivo „nuptae“ ex „amore“ sententia haec est: „Citius paterer mori quam nuptiis perdere faces i. e. amorem amicae. „Faces“ autem hac notione usurpari plane elucet ex exemplis supra enumeratis; cfr. Hor. od. III, 9, 13; Ov. ep. XIII, 160; II, 3; III, 20; Stat. Achill. I, 637.

Cum numerum pluralem vocabulorum, quae membra corporis unius personae significant, ut „collum,¹⁾ os, coma, capillus, pectus, sinus“ etiam apud alios poetas saepe reperiri sciamus (cfr. Draeg. I. p. 7), pauca atque rariora exempla e Properti elegiis afferro:

„Crura“ (sanavit crura Philoctetae) II, 1, 59: „rostra“ V, 1, 96 „ante rostra aquilae suae“; „cutes“ V, 5, 64; „gutturum columbae“, V, 5, 66; „frontes“ III, 15, 9.

Deinde cum longum sit multos enumerare locos huc pertinentes, in universum adnoto Propertium saepissime nomina concreta supellectilem²⁾, res sacras³⁾, loca⁴⁾ significantia in plurali numero adhibuisse.

¹⁾ Catullus de una loquens persona semper singulari numero substantivorum „collum, capillus, os, pectus“ utitur.

²⁾ „aratra“ I^c, 4, 3; pocula II, 1, 51; scepra V, 6, 58; plaustra IV, 4, 35; iuga II, 1, 76; IV, 5, 1; esseda II, 1, 76; foci II, 1, 29; 54; 62; III, 12, 4 multisque aliis locis.